

Львівський державний університет внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УКРАЇНІ

Тези регіональної
науково-практичної конференції

16 грудня 2016 року

Львів
2016

УДК 34
ББК 67.022.1
ТЗЗ

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 30 листопада 2016 року № 5)*

Упорядник

В. К. Грищук,

*доктор юридичних наук, професор,
академік Академії наук вищої освіти України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України, декан факультету № 6
Львівського державного університету внутрішніх справ*

**Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання
ТЗЗ в Україні: тези регіональної науково-практичної конференції
(16 грудня 2016 року) / упор. В. К. Грищук. – Львів: ЛьвДУВС,
2016. – 520 с.**

У збірнику подано тези доповідей, які оприлюднені на регіональній науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні», що відбулась у Львівському державному університеті внутрішніх справ 16 грудня 2016 року. Проаналізовано теоретичні та практичні проблеми сучасного стану розвитку правової системи України, а також окремі її елементи.

Для наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкого читацького загалу.

Опубліковано в авторській редакції.

**УДК 34
ББК 67.022.1**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ

С. К. Даниленко,
ст. викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
*(Одеський державний університет
внутрішніх справ)*

ЩОДО УСИНОВЛЕННЯ ІНОЗЕМЦЯМИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

Важливість глибокого і всебічного аналізу основної форми влаштування дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків – усиновлення в умовах реформування українського суспільства не викликає сумніву.

Одним з гострих питань сучасного суспільства є проблема соціального сирітства. Питання усиновлення дітей іноземними громадянами займає особливе місце в законодавстві держави. Актуальність інституту міжнародного усиновлення полягає в тому, що усиновлення є пріоритетною формою влаштування, оскільки забезпечує дитині безпеку на все життя.

Рішення сучасних завдань охорони прав дітей, що залишилися без піклування батьків, пов'язане зі створенням правових основ для пристрою осиротілої дитини в сім'ю, через усиновлення, в якості альтернативи допускається усиновлення іноземними громадянами. При цьому права та інтереси дитини повинні бути дотримані, причому в силу того, що неповнолітній сам не в змозі зрозуміти свій інтерес, це повинні зробити за нього законні представники і суд. Цим і пояснюється актуальність вивчення і аналізу сутності міжнародного усиновлення, а також його регулювання в законодавстві України.

Міжнародне усиновлення є предметом дискусій з початку історії незалежної України. Загальнотеоретичні питання та проблеми практичного характеру, що з'являються в процесі усиновлення українських дітей іноземними громадянами, знайшли висвітлення в роботах представників різних напрямів науки (В. І. Акуленко, В. Г. Буткевич, М. В. Буроменський, О. І. Венгловська, В. Н. Денисов, Л. Г. Заблоцька, В. К. Забігайло, Н. І. Карпачова, Л. М. Колодій, Л. С. Майко, Л. Ю. Олійник, П. М. Рабінович, І. Б. Усенко та ін.).

Тема має як багато прихильників, так і широке коло критиків [1, с. 2]. Сьогодні залишаються ще білі плями у сфері нормативного регулювання даного питання, водночас найбільш широкого обговорення набуває морально-етична сторона. Опоненти шукають відповіді на протилежні питання: чи можна позбавляти дитину Батьківщини; чи можна говорити про гарантії кращого майбутнього усиновленої дитини; чим керуються потенційні батьки шукаючи дитину в іншій країні.

Відсутність однозначних відповідей, зростання кількості дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківської опіки, відсутність черг на усиновлення, доводить актуальність та проблемність питання міждержавного усиновлення. Тема дитин-

ства привертає увагу і прихильність з боку суспільства всюди в світі. Дотримання інтересів дитини, забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя та розвитку – є показником благополуччя суспільства і держави в цілому.

Усиновлення є самостійним інститутом сімейного права, головним завданням якого є надання дітям-сиротам та дітям, які залишились без батьківського піклування, благополучних умов виховання в сім'ї. Оціночним, в даному контексті, виглядає поняття «благополучні умови».

Формально українським законодавством дозволено усиновлення українських дітей іноземними громадянами. Разом з тим, як свідчить статистика, кількість іноземних усиновлень щорічно зменшується на 20% [3, с. 91].

Згідно ст. 21 Конвенції про права дитини, усиновлення в іншій країні може розглядатися як альтернативний спосіб догляду за дитиною, якщо дитина не може бути передана на виховання або в сім'ю, яка могла б забезпечити її виховання або усиновлення, і якщо забезпечення якогось належного догляду в країні походження дитини є неможливим [4]. Так виникає питання про зміст категорії «належний догляд». Хто уповноважений вирішувати питання про здатність країни походження забезпечити придатний догляд за дитиною.

Міждержавне усиновлення – це виникнення сімейних відносин як юридичного акту за участю іноземного громадянина. Слід відмітити той факт, що процес міжнародного усиновлення передбачає, що дитина, яка усиновлюється, перебуває на обліку для усиновлення та доступна українцям. Якщо протягом року цю дитину не усиновлюють, вона стає доступною для усиновлення іноземцями [5, с. 283]. Отже, громадянам України надається більше прав на усиновлення дітей і тільки після 1 року іноземні громадяни мають право всиновити дитину

Процедура усиновлення дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає в Україні, іноземцями та громадянами України, які проживають за межами України, представляє певний порядок дій, виконання яких наближає здійснення мрії про щасливу сім'ю.

Однак зворотній бік такої мрії дитини – це повна відсутність контролю та механізму опіки держави за долею

своїх маленьких громадян, які опинились в умовах нової країни, нової культури, поряд з фактично незнайомими людьми, які отримують дитину у повне власне розпорядження. Так серед основних недоліків усиновлення українських дітей іноземцями, дослідники вказують: відсутність адекватних механізмів контролю за забезпеченням захисту дитини і запобігання насильства; проблеми психосоціальної та культурної адаптації; корупцію як загрозу прозорості процесу усиновлення; поширену світову практику торгівлі дітьми [6, с. 193].

Аналізуючи основні проблеми, які потребують нагально-го вирішення слід акцентувати увагу на проблемі відсутності обліку усиновлених дітей. Неможливість співробітників консульських установ, особисто відвідати сім'ї усиновлювачів; відсутність в деяких країнах українських дипломатичних представництв є ще одним свідченням невизначеності подальшої долі усиновленої дитини. Вирішенням проблеми може стати нормативне запровадження двосторонніх угод з країнами, в які найбільше усиновлюється українських дітей. Це надасть можливість забезпечити контроль за дотриманням прав дітей у сім'ях іноземців, гарантувати повернення на Батьківщину дітей, які постраждали від насильства усиновлювачів. Водночас при укладанні двосторонніх договорів слід ретельно вивчати та враховувати як вітчизняний, так і міжнародний досвід.

По суті, усиновлена іноземцями українська дитина стає біпатридом. Україна позбавлена можливості здійснювати контроль за забезпеченням прав усиновлених дітей у сім'ях іноземних усиновлювачів, хоча згідно з п. 6 ст. 283 СК України «за усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років». Наприклад, за законодавством США усиновлена її громадянами дитина автоматично набуває американське громадянство при перетині кордону. Тому навіть у разі позбавлення усиновителів батьківських прав, дитина буде влаштована в іншу американську сім'ю без будь-якого узгодження з відповідними державними органами України [6, с. 194].

Таким чином, вирішення даного питання можливе лише за умов узгодження українського законодавства з питань уси-

новлення із законодавством інших держав, з обов'язковим вивченням міжнародного досвіду та негативної практики, а також приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних норм.

1. Будзінська О. Правові аспекти усиновлення українських дітей, які є громадянами України, іноземцями / О. Будзінська // Юридичний журнал. – 2009. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/>

2. Логвінова М. Усиновлення: національні та міжнародно-правові аспекти / М. Логвінова // Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: Плай, 2000. – 90 с.

3. Менджул М. В. Порядок усиновлення іноземцями дитини, яка є громадянином України: окремі проблеми / М. В. Менджул // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1. – С. 90–93.

4. Конвенція про права дитини. – К.: Право, 1995. – 31 с.

5. Сімейний кодекс України: станом на 15 черв. 2012 р. (відповідає офіц. текстові). – Х.: Одиссей, 2012. – 87 с. – (Серія «Закони України»).

6. Дружиніна В. Реалії з життя та мотиви усиновлення іноземними громадянами українських дітей / В. Дружиніна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – № 1. – С. 190–194.

Гула І. Л.	
Адміністративно-правове забезпечення видворення іноземних громадян та осіб без громадянства.....	134
Гуменний О. І.	
Судова влада як гарант основ конституційного ладу України.....	139
Гурковська К. А., Медведик В. В.	
Особливості застосування громадських робіт як виду стягнення за вчинення адміністративного проступку.....	142
Даниленко С. К.	
Щодо усиновлення іноземцями українських дітей.....	144
Джафарова О. В.	
Щодо розуміння категорії «публічно-сервісна діяльність Національної поліції»	148
Джурик О. Р.	
Щодо необхідності внесення змін до статті 374 Митного кодексу України.....	151
Дідик Н. І., Ляхович А. І.	
Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в діяльності органів поліції.....	155
Дільна З. Ф.	
Характеристика особи потерпілого під час розслідування злочинів, учинених на ґрунті нетерпимості.....	158
Дмитрик А. Б., Костка Х. О.	
Міжнародно-правові механізми забезпечення прав людини і громадянина.....	162
Долинська М. С.	
До питання виникнення праорганів нотаріату на теренах Древнього Єгипту.....	165
Дутко А. О.	
Новели та перспективи правового регулювання інституту шлюбу в Україні.....	168
Єсімов С. С.	
Захист інформаційних прав і свобод людини та громадянина у контексті конституційної реформи.....	172
Жидецький Ю. Ц., Андрашук Т. І.	
Системну корупцію в Україні подолає системна протидія.....	176
Заболотна М. Р.	
Основні види репродуктивних прав фізичної особи та їх особливості.....	180
Захаренко Л. М.	
Правова культура професійної діяльності психолога.....	184
Захарко А. В.	
Проблеми в регламентації Закону України «Про Державне бюро розслідувань».....	187